

Monumentnummer*: 531470

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 27 september 2013
Kadaster deel/nr 82687/69

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Tienhoven Stichtse Vecht Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Tienhoven Fort bij Tienhoven

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Maarssen K 409

*Omschrijving***

Cluster 20. Ruineuze resten van bomvrij Wachthuis (gebouw B).

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

RUINEUZE RESTEN VAN BOMVRIJ WACHTHUIS (GEBOUW B), dat in tweede bouwfase van het fort is ontstaan, maar dat door opblazen tijdens de Tweede Wereldoorlog grotendeels is verwoest. Een bomvrij wachthuis is een verdedigbaar onderkomen met voorzieningen voor manschappen en hun materieel dat bestand is tegen inslagen van projectielen van een vooraf gedefinieerd kaliber. Met de toename van de draagwijdte van het geschut, de kracht van de inslagen van projectielen en de explosieve kracht van (brisant)granaten werd het steeds moeilijker weerstand te bieden aan aanvallen. Verzwaring van metselwerk, toepassing van schokabsorberende metselsystemen (onder meer door middel van bogen), flauwe hellingshoeken en gebogen of juist puntige vormen, gebruik van beton - en later van gewapend beton - in steeds zwaardere uitvoering, was een van de manieren om de vestingwerken bestand te houden tegen toenemende aanvalskracht. Bovendien was het aanbrengen van aarddekkingen een goed middel gebleken om de energie te absorberen of te dempen. Dit is de reden waarom vele gemetselde of betonnen werken van een aardlaag of een frontbescherming van zand of aarde zijn voorzien. Afhankelijk van de periode van ontstaan - en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen -

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

werd van 'bomvrije gebouwen' gesproken, wanneer ze werden geacht bestand te zijn tegen een van tevoren gedefinieerd aantal inslagen van zwaar kaliber. Het bomvrije wachthuis op het Fort bij Tienhoven is gebouwd in 1880, maar het is in de Tweede Wereldoorlog opgeblazen door de Duitse bezetter en verkeert sindsdien in ruïneuze toestand en dient thans als biotoop voor flora en fauna.

Omschrijving

RUINEUZE RESTEN VAN BOMVRIJ WACHTHUIS (GEBOUW B), gelegen aan de noordwestzijde (keelzijde) van het aardwerk van het fort. Het wachtgebouw is rond 1880 opgericht en bestaat uit een driezijdig aangeaard, bakstenen bouwwerk met rechts een iets terugliggend gedeelte. In gevel nabij de gracht en de voormalige brug, zowel links als rechts een venster. Het linkse is een oorspronkelijk zesruits schuifvenster met getoogd bovenlicht, het rechter venster heeft een vereenvoudigde indeling.

Waardering

De RUINEUZE RESTEN VAN BOMVRIJ WACHTHUIS (GEBOUW B) van het Fort bij Tienhoven zijn van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel van omstreeks 1880, namelijk een voorbeeld van een bakstenen, bomvrij wachthuis.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is slecht bewaard omdat het bouwwerk in technische zin in ruïneuze toestand verkeert; het bouwwerk vertegenwoordigt desondanks bijzondere (historische) waarden omdat het tijdens de Tweede Wereldoorlog moedwillig door de Duitse bezetter aangerichte schade heeft opgelopen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair wachtgebouw

Functie

Wachtgebouw